

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [NILS WAHL]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 4. maijā¹

Lieta C-110/15

**Microsoft Mobile Sales International Oy, iepriekš – Nokia Italia SpA
Hewlett-Packard Italiana Srl
Telecom Italia SpA
Samsung Electronics Italia SpA
Dell SpA
Fastweb SpA
Sony Mobile Communications Italy SpA
Wind Telecomunicazioni SpA**

pret

**Ministero per i beni e le attività culturali (MiBAC)
Società italiana degli autori ed editori (SIAE)**

**Istituto per la tutela dei diritti degli artisti interpreti esecutori (IMAIE), likvidācijas procesā,
Associazione nazionale industrie cinematografiche audiovisive e multimediali (ANICA) un
Associazione produttori televisivi (APT)**

Consiglio di Stato (Valsts padome, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Intelektuālais īpašums — Direktīva 2001/29/EK — Autortiesības un blakustiesības — 5. pants —
Ekskluzīvas reproducēšanas tiesības — Izņēmumi un ierobežojumi — Taisnīga atlīdzība — Apjoms —
Kritēriju noteikšana ex ante atbrīvošanai no nodevas savstarpēju sarunu ceļā —
Atmaksāšanas pieprasījuma ierobežošana ar galalietotāju

1. Šis *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Direktīvas 2001/29/EK² 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta pareizu interpretāciju. Saskaņā ar šo noteikumu dalībvalstis var paredzēt izņēmumu tiesību subjektu ekskluzīvajām “reproducēšanas tiesībām” attiecībā uz privātu kopēšanu. Gadījumos, kad dalībvalstis ir nolēmušas šādi ierobežot tiesību subjektu ekskluzīvās tiesības, direktīvā tiek pieprasīts dalībvalstīm ieviest tādu sistēmu, kas nodrošina to, ka tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību par tāda materiāla izmantošanu, kas aizsargāts ar autortiesībām.

2. Itālijā, kur ir atļauta privātā kopēšana, šīs atlīdzības forma ir privātas kopēšanas nodeva par iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas piemēroti aizsargāto darbu un cita materiāla kopēšanai. Uzdotie jautājumi attiecas uz Itālijas atlīdzību sistēmas saderību ar Direktīvu 2001/29. Konkrētāk, šajā lietā Tiesai jālūdz noteikt dalībvalsts rīcības brīvības ierobežojumus, detalizēti izstrādājot atlīdzības sistēmu par privāto kopēšanu, un sniegt papildu norādījumus par to, kā interpretēt Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

¹ — Oriģinālvaloda – angļu.

² — Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

I – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesību akti

3. Direktīva 2001/29 attiecas uz dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu.

4. Direktīvas 2001/29 preambulas 31. apsvērumā ir paskaidrots, ka viens no direktīvas mērķiem ir nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp dažādu kategoriju tiesību subjektu, kā arī starp dažādu kategoriju tiesību subjektu un aizsargātu tiesību objektu izmantotāju tiesībām un interesēm.

5. Preambulas 35. apsvērumā ir minēti izņēmumi un ierobežojumi. Saskaņā ar šo apsvērumu dažos gadījumos tiesību subjektiem būtu jāsaņem taisnīga atlīdzība, ar ko tiem pienācīgi atlīdzina par viņu aizsargāto darbu vai cita tiesību objekta izmantošanu. Nosakot attiecīgās taisnīgās atlīdzības veidu, sīku procedūru un iespējamo apjomu, būtu jāņem vērā īpašie apstākļi katrā gadījumā. Novērtējot attiecīgos apstākļus, noderīgs kritērijs būtu iespējamais kaitējums, ko attiecīgā darbība nodara tiesību subjektiem.

6. Direktīvas 2001/29 2. pants attiecas uz reproducēšanas tiesībām. Tajā ir paredzēts:

“Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

- a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem;
- b) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;
- c) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;
- d) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām;
- e) raidorganizācijām – attiecībā uz šo organizāciju raidījumu fiksēšanu neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, to skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību.”

7. Šīs direktīvas 5. pantā paredzēti reproducēšanas tiesību izņēmumi un ierobežojumi. Tajā norādīts *inter alia*:

“[..]

2. Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. pantā minētajām reproducēšanas tiesībām šādos gadījumos:

[..]

- b) reproducēšana uz jebkura materiāla, ko personiskai lietošanai veic privātpersona ar mērķi, kurš ne netieši, ne tieši nav komerciāls, ar nosacījumu, ka tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību, kurā ņemta vērā 6. pantā minēto tehnoloģisko pasākumu piemērošana vai nepiemērošana attiecīgajam darbam vai tiesību objektam;

[..].”

B – Itālijas tiesību akti

8. Attiecīgie Likuma Nr. 633 par autortiesību un ar to īstenošanu saistīto blakustiesību aizsardzību (turpmāk tekstā – “Autortiesību likums”)³ noteikumi ir šādi.

9. 71. *sexies* pantā ir paredzēts:

“Ir atļauta fonogrammu un videogrammu privāta reproducēšana uz jebkura datu nesēja, ko veic fiziska persona tikai privātai lietošanai, ar nosacījumu, ka tas ir bezpeļņas nolūkā un ar mērķi, kurš ne netieši, ne tieši nav komerciāls, ievērojot 102. *quater* pantā minētos tehnoloģiskos pasākumus.

[..]”

10. 71. *septies* pantā ir teikts:

“1. Fonogrammu autoriem un ražotājiem, kā arī audiovizuālo darbu sākotnējiem ražotājiem, videogrammu izpildītājiem un ražotājiem un viņu tiesību mantiniekiem ir tiesības uz atlīdzību par 71. *sexies* pantā minēto fonogrammu un videogrammu privātu reproducēšanu. Minēto atlīdzību par ierīcēm, kas paredzēti tikai fonogrammu vai videogrammu analogajam vai digitālajam ierakstam, veido cenas daļa, ko galīgais pircējs ir samaksājis izplatītājam un ko par daudzfunkcionālām ierīcēm un datu nesējiem aprēķina no tādu ierīču un datu nesēju cenas, kam ir ierakstam paredzētās iekšējās sastāvdaļas raksturlielumiem līdzvērtīgi raksturlielumi, vai arī, ja tas nav iespējams, no fiksētas summas par ierīci un datu nesēju. Par audio un video ieraksta datu nesējiem, piemēram, analogajiem datu nesējiem, digitālajiem datu nesējiem, fiksētajām vai pārnesamajām atmiņām, kas paredzēti fonogrammu vai videogrammu ierakstam, atlīdzību veido summa, kas samērīga ar pašu datu nesēju nodrošināto ieraksta jaudu. Par attālā videoieraksta sistēmām šajā punktā minēto atlīdzību maksā subjekts, kurš sniedz pakalpojumu, un tai jābūt samērigai ar honorāru, kas ir saņemts par paša pakalpojuma sniegšanu.

2. [Šā panta] 1. punktā minēto atlīdzību nosaka, ievērojot Kopienas tiesību normas un jebkurā gadījumā ņemot vērā reproducēšanas tiesības, ar Itālijas Kultūras ministra [*MiBAC*] dekrētu, kas jāpieņem līdz 2009. gada 31. decembrim, pēc [..] nozares apvienību, kuras pārstāv vairumu 1. punktā minēto ierīču un datu nesēju ražotāju, uzklaušanās. Lai noteiktu atlīdzību, ņem vērā to, vai tiek vai netiek piemēroti 102. *quater* pantā minētie tehnoloģiskie pasākumi, kā arī atšķirīgo digitālās kopēšanas izplatību salīdzinājumā ar analogo kopēšanu. Dekrēts ir jāatjaunina ik pa trim gadiem.

3. Atlīdzību maksā persona, kas valsts teritorijā peļņas gūšanas nolūkā ražo vai importē 1. punktā minētās ierīces un datu nesējus. [..] Atlīdzības nesamaksāšanas gadījumā par samaksu ir solidāri atbildīgs ieraksta ierīču un datu nesēju izplatītājs.”

11. 71. *octies* pantā ir paredzēts:

“1. Atlīdzība, kas minēta 71. *septies* pantā par fonogrammu ierakstīšanai paredzētajām ierīcēm, ir jāmaksā *Società italiana degli autori ed editori (SIAE)*, kas pēc savu izmaksu atskaitīšanas nodrošina maksājumus vienādās daļās autoriem un fonogrammu ražotājiem, tostarp ar nozīmīgāko tirdzniecības un profesionālo asociāciju starpniecību.

2. Fonogrammu izgatavotāji nekavējoties, bet jebkurā gadījumā 6 mēnešu laikā 50 % no to saņemtās atlīdzības samaksā attiecīgajiem izpildītājiem.

3 — 1941. gada 22. aprīļa *Legge No 633 sulla protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio*, 1941. gada 16. jūlija *GURI* Nr. 166, kas grozīts ar 2003. gada 9. aprīļa *Decreto Legislativo* Nr. 68, 2003. gada 14. aprīļa *GURI* Nr. 87.

3. Atlīdzība, kas minēta 71. *septies* pantā par videogrammu ierakstīšanai paredzētām ierīcēm, ir jāmaksā [*SIAE*], kas pēc savu izmaksu atskaitīšanas nodrošinās 30 % atlīdzības daļas samaksu autoriem, un pārējos 70 % vienādās daļās filmu pirmo fiksējumu izgatavotājam, videogrammu izgatavotājam un izpildītājiem. Ar 50 % no atlīdzības, kas samaksāta izpildītājiem, tiek finansēti 1992. gada 5. februāra Likuma Nr. 93 7. panta 2. punktā aprakstītie pasākumi un mērķi.

[..]”

12. *MiBAC* Autortiesību likuma 71. *septies* panta 2. punktā minēto dekrētu pieņēma 2009. gada 30. decembrī (turpmāk tekstā - “apstrīdētais dekrēts”).

13. Šī dekrēta Tehniskā pielikuma 4. pantā ir noteikts:

“1. [*SIAE*] virza protokolus efektīvākai šo tiesību normu piemērošanai, arī tādēļ, lai veiktu objektīvus un subjektīvus atbrīvojumus, piemēram, gadījumos ar ierīcēm vai datu nesējiem lietošanai profesionālām vajadzībām vai gadījumos ar dažām videospēļu ierīcēm un datu nesējiem. Šos piemērošanas protokolus pieņem, saskaņojot ar subjektiem, kuriem ir pienākums maksāt atlīdzību par privātu kopēšanu, vai ar to nozares apvienībām.

[..]”

II – Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

14. Prasītāji pamatlietā ir personālo datoru, kompaktdisku, ierakstīšanas ierīču, mobilo tālrunu un fotoaparātu ražotāji un mazumtirgotāji.

15. *MiBAC* pieņēma apstrīdēto dekrētu un tam pievienoto Tehnisko pielikumu, pamatojoties uz Autortiesību likuma 71. *septies* panta 2. punktu. Šajā pielikumā izklāstīti noteikumi par tiesību subjektiem pienākošās atlīdzības aprēķināšanu par fonogrammu un videogrammu privātu kopēšanu. Konkrētāk šīs lietas mērķiem, ar apstrīdēto dekrētu tiek paplašināta taisnīgas atlīdzības piemērošanas joma. Tā rezultātā tagad arī ierīcēm un datu nesējiem, piemēram, mobilajiem tālruniem, datoriem un citām iekārtām, piemērojama nodeva par privātu kopēšanu, kaut gan šīs ierīces nav konstruētas īpaši satura reproducēšanai, ierakstīšanai un uzglabāšanai. Turpretī pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas izskatāmā nodeva tika piemērota tikai ierīcēm, kas paredzētas galvenokārt vai tikai fonogrammu un videogrammu ierakstīšanai.

16. Pēc apstrīdētā dekrēta pieņemšanas prasītāji pamatlietā cēla prasību *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* (Lacio reģiona Administratīvā tiesa, Itālija), lūdzot atcelt apstrīdēto dekrētu. Prasītāji apgalvoja, ka apstrīdētais dekrēts ir pretrunā Savienības tiesību aktiem. Pēc prasītāju domām, tas tā bija jo īpaši tāpēc, ka attiecīgā nodeva piemērojama arī fiziskām vai juridiskām personām, kuras acīmredzami nenodarbojas ar privātu kopēšanu. Šajā kontekstā prasītāji arī izteica kritiku par pilnvarām, kādas apstrīdētajā dekrētā piešķirtas *SIAE*, – ņemot vērā *SIAE* rīcības brīvību nodevas administrēšanā, viņuprāt, nevar tikt garantēta vienlīdzīga attieksme pret personām, kurām jāmaksā šī nodeva.

17. *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* (Lacio reģiona Administratīvā tiesa) noraidīja prasītāju sūdzības.

18. Pēc tam prasītāji pamatlietā iesniedza apelācijas sūdzību par šo lēmumu *Consiglio di Stato* (Valsts padome). Šauboties par pareizu Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta interpretāciju, šī tiesa nolēma apturēt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Savienības tiesības – un it īpaši [Direktīvas 2001/29] preambulas 31. apsvērums un 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts – nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā [Autortiesību likuma] 71. *sexies* pants, saistībā ar apstrīdētā dekrēta 4. pantu, kas paredz, ka tādu datu nesēju un ierīču gadījumā, kas nopirkti lietošanai mērķiem, kuri acīmredzami nav privāta kopēšana, proti, tikai lietošanai profesionālām vajadzībām, *ex ante* atbrīvošanas [no nodevas par privātu kopēšanu] kritērijus ir uzticēts noteikt savstarpēju sarunu ceļā vai “brīvās pārrunās”, it īpaši attiecībā uz apstrīdētā dekrēta [pielikuma] 4. pantā minētajiem “piemērošanas protokoliem”, ja nav vispārīgu noteikumu un nekādas garantijas par vienlīdzīgu attieksmi pret *SIAE* un subjektiem, kuriem ir pienākums iemaksāt atlīdzību, vai to nozares apvienībām?
- 2) Vai Savienības tiesības – un it īpaši [Direktīvas 2001/29] preambulas 31. apsvērums un 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts – nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā [Autortiesību likuma] 71. *sexies* pants, saistībā ar [apstrīdēto dekrētu] un *SIAE* izdotajām instrukcijām atmaksu jomā, kas paredz, ka tādu datu nesēju un ierīču gadījumā, kas iegādāti mērķiem, kuri acīmredzami nav privāta kopēšana, proti, tikai lietošanai profesionālām vajadzībām, atmaksu var pieprasīt tikai datu nesēju un ierīču galalietotājs, nevis ražotājs?”

19. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Assotelecomunicazioni-ASSTEL*, *Hewlett-Packard Italiana Srl* (turpmāk tekstā – “*HP*”), *Microsoft Mobile Sales International* (iepriekš – *Nokia Italia SpA*), *Samsung Electronics Italia SpA*, *Sony Mobile Communications SpA*, *Telecom Italia SpA*, *Wind Telecomunicazioni SpA* un *SIAE*, kā arī Itālijas valdība un Komisija. Mutiskus apsvērumus tiesas sēdē 2016. gada 24. februārī izteica *Altroconsumo*, *Hewlett-Packard Italiana*, *Microsoft Mobile Sales International*, *Sony Mobile Communications*, *Telecom Italia*, *Samsung Electronics Italia*, *Dell* un *SIAE*, kā arī Itālijas un Francijas valdības un Komisija.

III – Analīze

A – Ievada apsvērumi

20. Iesākumā jānorāda, ka Direktīvas 2001/29 mērķis ir nodrošināt arī taisnīgu līdzsvaru starp konfliktējošām tiesību subjektu un ar autortiesībām aizsargātu darbu un cita materiāla lietotāju interesēm. No vienas puses, lai sasniegtu šo mērķi un aizsargātu tiesību subjektu tiesības, Direktīvas 2001/29 2. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis piešķir šajā tiesību normā minētajiem tiesību subjektiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt viņu darbu reproducēšanu. Šīs tiesības attiecas uz tiešu, kā arī netiešu, pagaidu, kā arī pastāvīgu kopēšanu, ko var izdarīt ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā. Ar reproducēšanas tiesībām piedāvāta vienādi plaša aizsardzība neatkarīgi no tā, vai tā attiecas uz visu ar autortiesībām aizsargātu darbu, vai tā daļu.

21. Tomēr, no otras puses, lai ņemtu vērā arī ar autortiesībām aizsargāta materiāla lietotāju likumīgās intereses, dalībvalstis var ierobežot ekskluzīvās reproducēšanas tiesības, kas izriet no Direktīvas 2001/29 2. panta, pamatojoties uz šīs pašas direktīvas 5. panta 2. punktu. Saskaņā ar šo tiesību normu izņēmumu no šīm tiesībām var paredzēt *inter alia* attiecībā uz kopēšanu uz jebkura datu nesēja, ko veic fiziska persona, ciktāl šī kopēšana notiek privātai lietošanai. Tādējādi saskaņā ar šo izņēmumu ir atļauta tikai tāda kopēšana, kas nav ne tieši, ne netieši komerciāla (turpmāk tekstā – “izņēmums attiecībā uz privātu kopēšanu”). Turklāt tiesību subjektiem jāsaņem taisnīga atlīdzība par kaitējumu, kas nodarīts ar šādu kopēšanu. Parasti, kā tas ir Itālijas gadījumā, šī atlīdzība ir noteikta nodevas par privātu kopēšanu formā.

22. Kā Tiesas judikatūrā skaidri parādīts, tad jautājums par taisnīgu atlīdzību, un jo īpaši ar tās iekasēšanu saistīto formu un kārtību, mūsdienu digitalizētajā pasaulē ir sasāpējais jautājums⁴. Tas nav pārsteidzoši – nodevu sistēma tika ieviesta, jo “bezsaites pasaulē” nodevas bija vienīgais veids, lai nodrošinātu to, ka tiesību subjektiem tiek atlīdzināts par gala lietotāju izgatavotajām kopijām⁵. Tas pilnībā neatbilst digitalizētajai tiešsaistes videi, kurā šodien tiek izmantots ar autortiesībām aizsargāts materiāls.

23. Faktiski saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu taisnīga atlīdzība parasti tiek iekasēta par ierīcēm un datu nesējiem, kas piemēroti privātai kopēšanai, tai skaitā, bet ne tikai, kompaktdiskiem, dažāda veida datoriem, mobilajiem tālruņiem, atmiņas kartēm un USB zibatmiņām. Tomēr šādu taisnīgas atlīdzības sistēmu vienmēr raksturo *fiction juris*: tiek pieņemts, ka persona, kura iegādājas ierīces un datu nesējus, kas principā ir piemēroti privātai kopēšanai, izmantos visas iespējamās tiem raksturīgās funkcijas, tai skaitā arī tās funkcijas, kuras padara iespējamu privātu kopēšanu⁶. Protams, Direktīvas 2001/29 pieņemšanas laikā vēl arvien bija parasta šādu ierīču un datu nesēju lietošana privātai kopēšanai. Tomēr šodien, kā labi zināms, privātā kopēšana, šķiet, vismaz daļēji (ja ne pārsvarā) ir aizstāta ar dažāda veida interneta pakalpojumiem, kas ļauj tiesību subjektiem kontrolēt ar autortiesībām aizsargāta materiāla lietošanu, izmantojot licencēšanas sistēmu⁷.

24. Neskatoties uz šo tehnoloģijas attīstību un, iespējams, privātās kopēšanas praktiskās nozīmes samazināšanos, Eiropas Savienībā vēl arvien tiek plaši piemērots izņēmums attiecībā uz privātu kopēšanu. Dalībvalstīs izņēmumam attiecībā uz privātu kopēšanu tiek izmantotas vairāk nekā vienā aspektā atšķirīgas pieejas: atšķiras ne tikai metodoloģijas, kā noteikt nodevu par privātu kopēšanu, bet arī izstrādājumi, kam piemērojamas šādas nodevas⁸. Šajā lietā Tiesa vēlreiz saskaras ar to rīcības brīvības apjomu, ko dalībvalstis var izmantot, veidojot šādu taisnīgas atlīdzības sistēmu.

25. Kā turpinājumā paskaidrošu, ir skaidri jāizšķir divas dažādas situācijas: no vienas puses, apstākļi, kuros dalībvalstīm ir jānodrošina, ka iekārtas, ierīces un datu nesēji tiek *ex ante* atbrīvoti no nodevas par privātu kopēšanu, bet, no otras puses, apstākļi, kuros dalībvalstīm ir jānodrošina, ka pastāv efektīva *ex post* kompensāciju sistēma par neatbilstoši samaksātām nodevām par privātu kopēšanu.

B – Pirmais jautājums: Prasība par *ex ante* atbrīvojumu no nodevas par privātu kopēšanu

26. Pirmajā prejudiciālajā jautājumā apskatīts (nepastāvošais) *ex ante* atbrīvojums no nodevas par privātu kopēšanu un nosacījumi, ar kādiem piešķir šādu atbrīvojumu saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem. Šajā sakarā iesniedzējtiesa pauž šaubas par Itālijas sistēmas attiecībā uz taisnīgu atlīdzību saderību ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu un vienlīdzīgas attieksmes principu.

27. Iesniedzējtiesas šaubas ir skaidrojamas ar to, ka, pirmkārt, attiecīgā nodeva bez atšķirībām ir jāpiemēro principā visām iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, uz kuriem attiecas apstrīdētais dekrēts. Nepastāv nekādas likumdošanas normas, ar ko noteiktu atbrīvojumu no šīs nodevas, ja šāda iekārta ir iegādāta profesionālai lietošanai. Otrkārt, vēl viena Itālijas sistēmas īpatnība ir veids, kādā privātai kopēšanai piemērotu iekārtu, ierīču un datu nesēju izgatavotāji un importētāji (kuri ir atbildīgi par nodevas samaksu par privātu kopēšanu) var tikt atbrīvoti no attiecīgās nodevas maksāšanas.

4 — Lai gūtu pārskatu par problēmām un uzdevumiem, kas saistīti ar taisnīgas atlīdzības sistēmas ieviešanu par privāto kopēšanu, skat. Latreille, A., “La copie privée dans la jurisprudence de la CJUE”. No: *Propriété intellectuelle*, Nr. 55, 2015.

5 — Vitorino, A., “Recommendations resulting from mediation on private copying and reprography levies”, Brisele, 2013, 7. lpp. Pieejams tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/levy_reform/130131_levies-vitorino-recommendations_en.pdf

6 — Skat. ģenerālvokāta M. Špunara [M. Szpunar] secinājumus *EGEDA* u.c., C-470/14, EU:C:2016:24, jo īpaši to 44. punktu.

7 — Aplūkojot to no šāda skatupunkta, ir interesanti atzīmēt arī to, ka taisnīgas atlīdzības summu parasti aprēķina, pamatojoties uz uzglabāšanas ietilpību attiecīgajā ierīcē vai datu nesējā. Tādēļ ir nedaudz paradoksāli, kā Komisija norādīja tiesas sēdē, ka, lai gan privātā kopēšana ir vismaz daļēji aizstāta ar cita veida izmantošanu, uzglabāšanas ietilpība šādās kopēšanai piemērotās ierīcēs un datu nesējos pēdējo desmit gadu laikā ir strauji pieaugusi.

8 — Par priekšlikumu saskaņot privātās kopēšanas izņēmumu ar pašreizējo tehnoloģiju realitāti visā Eiropas Savienībā, skat. Vitorino, minēts iepriekš, 19. un nākamās lpp.

28. Konkrētāk, kaut arī nodeva par privātu kopēšanu tiek piemērota bez atšķirībām dažu kategoriju iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas piemēroti privātai kopēšanai, par atbrīvojumu no pienākuma maksāt šo nodevu var vienoties *SIAE* un ar šo nodokli apliekamo ierīču un datu nesēju ražotāji un importētāji (vai to apvienības). Šai ziņā *SIAE*, šķiet, ir ievērojama rīcības brīvība attiecībā uz vienošanos noslēgšanu un, galu galā, attiecībā uz parametru skaidru noteikšanu iespējamai atbrīvošanai no šīs nodevas.

29. Sākumā es vēlos norādīt, ka Tiesas līdz šim pārbaudīto taisnīgas atlīdzības sistēmu galvenā iezīme ir tāda, ka pienākums maksāt nodevu principā ir piemērojams bez atšķirībām reproducēšanai piemērotām noteikta veida iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem⁹. Tā tas ir arī šajā gadījumā.

30. Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta formulējumā nav nekā tāda, kas liktu domāt, ka šāda nekritiska nodevas piemērošana būtu pretrunā Savienības tiesību aktiem. Faktiski šajā noteikumā norādīts, ka dalībvalstis var atļaut izņēmumu attiecībā uz privātu kopēšanu piemērot reproducēšanai *uz jebkura datu nesēja*, ko fiziska persona izgatavo privātai lietošanai, ar nosacījumu, ka tiek nodrošināta taisnīga atlīdzība tiesību subjektiem.

31. Tomēr neapšaubāmi, lai nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp iesaistītajām konfliktējošām interesēm, kā pieprasīts šīs direktīvas preambulas 31. apsvērumā, Tiesas judikatūrā ir formulēti zināmi nosacījumi par Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta tvērumu. Šie nosacījumi šeit ir ļoti būtiski.

32. Spriedumā *Padawan* Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punktam neatbilst nodevas par privātu kopēšanu vienveidīga piemērošana digitālās reproducēšanas iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kuri iegādāti mērķiem, kas nav kopiju izgatavošana personīgai lietošanai¹⁰. Manuprāt, šajā apgalvojumā jau pašā sākumā no izņēmuma attiecībā uz privātu kopēšanu sfēras tiek izslēgtas iekārtas, ierīces un datu nesēji, kas ir skaidri paredzēti profesionālai izmantošanai.

33. Tiesa spriedumā *Copydan Båndkopi* (C-463/12, EU:C:2015:144) papildus izskaidroja Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanas jomu. Tā nosprieda, ka nodevu par privātu kopēšanu, pirmkārt, nevar likumīgi piemērot ierīču un datu nesēju piegādei, ja iespējams konstatēt, ka subjekts, kam ir pienākums maksāt atlīdzību, ir piegādājis šīs ierīces un datu nesējus personām, kuras nav fiziskas personas, mērķiem, kas nepārprotami nav kopēšana privātai lietošanai¹¹. Manuprāt, ir skaidrs, ka šī paziņojuma rezultātā tādu iekārtu, ierīču un datu nesēju tiešās piegādes, kas *a priori* piemēroti privātai kopēšanai uzņēmumiem un valsts struktūrām, neietilpst direktīvas 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanas jomā¹². Vai arī, izmantojot Tiesas teikto, minētās iekārtas ir jāatbrīvo (*ex ante*) no nodevas par privātu kopēšanu.

34. Šajā sakarā ir pietiekami norādīt, ka Itālijā nav likumā noteikta atbrīvojuma attiecībā uz iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kurus iegādājušās juridiskās personas tādiem mērķiem, kas nepārprotami nav saistīti ar privāto kopēšanu. Tā vietā lēmums atļaut (vai neatļaut) *ex ante* atbrīvojumu ir atstāts *SIAE* ieskatam saskaņā ar Autortiesību likuma 71. *sexies* pantu, interpretējot to saistībā ar apstrīdētā dekrēta Tehniskā pielikuma 4. pantu. Debatēs turklāt tika paskaidrots, ka *SIAE* piešķirtie atbrīvojumi ne tikai ir nedaudzi un to piemērošanas joma ir ierobežota, bet tos pavada arī stingri nosacījumi, kas ir saistīti arī ar atbilstību tās struktūras rīcības kodeksam, kura iegūst attiecīgās ierīces un datu nesējus. Vienkārši sakot, Itālijas sistēmā ļauts *SIAE* piemērot izņēmumus attiecībā uz subjektiem, kuru pienākums ir samaksāt atlīdzību, tā, kā tā uzskata par piemērotu.

9 — Skat. it īpaši spriedumus, 2010. gada 21. oktobris, *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 59. punkts, un 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales u.c.*, C-521/11, EU:C:2013:515, 37. punkts. Šajā sakarā skat. arī spriedumu, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 44. punkts.

10 — Spriedums, 2010. gada 21. oktobris, C-467/08, EU:C:2010:620, 53. punkts.

11 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, C-463/12, EU:C:2015:144, 47. un 50. punkts. Skat. līdzīgā garā spriedumu, 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales u.c.*, C-521/11, EU:C:2013:515, 28. punkts.

12 — Pretēji *HP* apgalvojumiem tiesas sēdē attiecīgajam *ex ante* atbrīvojuma kritērijam tāpēc jābūt iekārtu piegādei uzņēmumiem vai valsts struktūrām, nevis tam, vai, piemēram, konkrētā ierīce pieder pie konkrētā ražotāja profesionālo vai patērētāju ražojumu klāsta.

35. Tomēr, kā jau paskaidrots, ražotāji un importētāji *ex ante* ir jāatbrīvo no nodevas samaksas, ja tie var pierādīt, ka tie ir piegādājuši ierīces un datu nesējus izmantošanai, kas nepārprotami nav saistīta ar privātu kopēšanu¹³. Tā būtu tiešās pārdošanas gadījumā, ko veic subjekti, kuru pienākums ir samaksāt atlīdzību uzņēmumiem vai valsts struktūrām, neatkarīgi no tā, vai šīs struktūras ir reģistrētas organizācijā, kura administrē attiecīgo nodevu¹⁴.

36. Jebkurā gadījumā *ex ante* atbrīvojumu nedrīkst padarīt atkarīgu no veiksmīgām pārrunām un vienošanās noslēgšanas ar šo nodevu administrējošo organizāciju. Lai tiesības uz *ex ante* atbrīvojumu būtu efektīvas, tās jāpiemēro vispārīgi un bez atšķirībām privātai kopēšanai piemēroto ierīču un datu nesēju ražotājiem un importētājiem, kuri spēj pierādīt, ka attiecīgās ierīces un datu nesēji ir piegādāti personām, kas nav fiziskās personas, citiem mērķiem, nevis privātai kopēšanai. Pretējā gadījumā diez vai var izvairīties no pārmērīgas atlīdzības. Tas būtu pretrunā taisnīga līdzsvara prasībai, kas izteikta direktīvas preambulas 31. apsvērumā.

37. Par šo jautājumu man ir skaidrs, ka Itālijas noteikumi neatbilst Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktam.

38. Tomēr iesniedzējtiesa ir identificējusi arī citas problēmas attiecībā uz Itālijas tiesību aktiem par *ex ante* atbrīvojumu (vispārpiemērojama atbrīvojuma trūkumu).

39. Kā jau tika norādīts, saskaņā ar Itālijas sistēmu kritēriji, lai nodrošinātu (potenciālo) *ex ante* atbrīvojumu no nodevas maksāšanas, tiek noteikti savstarpēju sarunu ceļā (vai pamatojoties uz tā saukto brīvo vienošanos). Sarunas notiek starp ar nodevu apliekamo iekārtu, ierīču un datu nesēju ražotājiem un importētājiem (vai to apvienībām), no vienas puses, un *SIAE*, no otras puses. Šai ziņā iesniedzējtiesa nav pārliecināta, vai tas ir saderīgi ar taisnīgas atlīdzības prasību Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā, vienlīdzīgas attieksmes principu un taisnīga līdzsvara principu, kas minēts šīs direktīvas 31. apsvērumā.

40. Vispirms nedrīkst ignorēt to, ka Tiesa ir īpaši uzsvērusi vienlīdzīgas attieksmes principu Direktīvas 2001/29 5. pantā noteikto izņēmumu piemērošanā¹⁵. Taisnīgas atlīdzības kontekstā tas nozīmē, ka dalībvalstis nedrīkst diskriminēt (bez pamatojuma) salīdzināmu tādu ierīču un datu nesēju dažādu kategoriju ražotājus un importētājus, uz kuriem attiecas privātās kopēšanas izņēmums.

41. Šim apgalvojumam ir acīmredzama nozīme šajā lietā.

42. Protams, ka lietas dalībniekiem ir domstarpības par to, cik lielā mērā *SIAE* ir rīcības brīvība vienoties par atbrīvojumiem no nodevas par privātu kopēšanu. Tomēr no iesniedzējtiesas lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu pietiekami skaidri izriet, ka par atbrīvošanas no nodevas kritērijiem un pielietošanas protokoliem faktiski tiek veiktas pārrunas starp *SIAE* un attiecīgo ierīču un datu nesēju ražotājiem un importētājiem (vai ar tos pārstāvošajām asociācijām). Šis fakts vien rada šaubas par Itālijas noteikumu saderību ar vienlīdzīgas attieksmes principu. Tas tāpēc, ka apstrīdētā dekrēta Tehniskā pielikuma 4. pantā *SIAE* ir atļauts noslēgt vienošanos par atbrīvojumiem atsevišķi ar konkrētām struktūrām un asociācijām, tādējādi nenodrošinot tiesību tikt atbrīvotam no maksājuma konsekvēntu, ierastu un vispārēju piemērošanu par privātai kopēšanai piemērotu ierīču un datu nesēju iegādāšanos profesionālai lietošanai. Uzskatu, ka individuālu un atsevišķu vienošanos noslēgšana noteikti radīs atšķirīgu attieksmi pret ražotājiem un importētājiem, kuri citādi varētu būt salīdzināmā situācijā.

13 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 47. punkts un tajā minētā judikatūra.

14 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 55. punkts.

15 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 31. punkts un tajā minētā judikatūra.

43. Visbeidzot, attiecībā uz prasību par taisnīgu atlīdzību, kas noteikta Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā, es vispirms vēlos atgādināt, ka jēdziens “taisnīga atlīdzība” ir autonomas Savienības tiesību jēdziens. Lai gan bez zināmām grūtībām nevar noteikt precīzu nozīmi tam, kas ir taisnīga atlīdzība, tomēr šis jēdziens jāinterpretē vienādi visās dalībvalstīs, kas ir nolēmušas izmantot izņēmumu attiecībā uz privātu kopēšanu¹⁶.

44. Taisnīgas atlīdzības jēdziena pamatā ir uzskats, ka privāta kopēšana rada kaitējumu autortiesību īpašniekam un, lai atlīdzinātu par šo kaitējumu, tiesību subjektam ir jāsaņem taisnīga atlīdzība¹⁷. Tādējādi tiek uzskatīts, ka noteikti pastāv saistība starp samaksāto atlīdzību un kaitējumu vai iespējamo kaitējumu, kas nodarīts tiesību subjektam privātas kopēšanas rezultātā¹⁸. Ja ierīces un datu nesējus piegādā patērētājiem, tiek pieņemts, ka šī saikne ir pietiekami spēcīga, lai pamatotu atlīdzības izmaksāšanu.

45. Šāda saikne nepastāv, ja ierīces un datu nesēji ir paredzēti izmantošanai, kas nepārprotami nav saistīta ar privātu kopēšanu. Patiešām, ja attiecīgās ierīces un datu nesēji tiek piegādāti profesionālai lietošanai, tad netiek nodarīts nekāds kaitējums (saistībā ar privātu kopēšanu). Lai gan tas var likties neloģiski, tas tā ir arī tad, ja fiziskas personas var izmantot iekārtas, ierīces un datu nesējus, kas piegādāti uzņēmumiem vai valsts struktūrām, lai izgatavotu kopijas privātām vajadzībām.

46. Kā paskaidrots, tad Tiesas interpretācijā par Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu šī noteikuma piemērošanas jomā netiek ietverti uzņēmumu un valsts struktūru iegādātie datu nesēji. Tāpēc uz šo jautājumu neattiecas fiziskas personas (kā darbinieka) privāta kopēšana uz šāda datu nesēja. Ja iekārta ir iegādāta profesionālai lietošanai, tā vairs nav privātas kopēšanas joma. Pavisam vienkārši, uz šīm situācijām neattiecas izņēmums attiecībā uz privātu kopēšanu. Tā vietā uz tām attiecas vispārējais licencēšanas noteikums. Jebkura bez īpašas atļaujas izgatavota kopija šādā kontekstā būtu nelikumīga¹⁹.

47. Itālijas sistēmā iespēja, ka subjekti, kuri maksā atlīdzību, var saņemt *ex ante* atbrīvojumu, ir atkarīga no savstarpējām sarunām pat tad, ja var pierādīt, ka iekārtas, ierīces un datu nesēji ir paredzēti profesionālai izmantošanai. Man ir grūti pieņemt, ka šāda sistēma varētu būt saderīga ar prasību par taisnīgu atlīdzību, pamatojoties uz tiesību subjektam *nodarīto kaitējumu*. Patiesi, atlīdzība ir tādējādi norobežota no kaitējuma, ko, iespējams, izraisījusi privāta kopēšana. Gluži vienkārši mēs vairs neaplūkojam kopēšanu, kas ietilpst izņēmuma attiecībā uz privātu kopēšanu darbības jomā.

48. Pamatojoties uz iepriekš minēto, uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tā, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts nepieļauj taisnīgas atlīdzības sistēmu, saskaņā ar kuru nodeva par privātu kopēšanu tiek iekasēta arī par iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas piegādāti mērķiem, kuri nepārprotami nav saistīti ar privātu kopēšanu, un kur iespējamais atbrīvojums no šīs nodevas ir jānosaka sarunās starp šo nodevu administrējošo organizāciju un subjektiem, kuriem ir pienākums maksāt atlīdzību.

16 — Spriedums, 2010. gada 21. oktobris, *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 37. punkts.

17 — Spriedumi, 2010. gada 21. oktobris, *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 40. punkts; 2013. gada 27. jūnijs, *VG Wort u.c.*, C-457/11 līdz C-460/11, EU:C:2013:426, 31., 49. un 75. punkts; 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales u.c.*, C-521/11, EU:C:2013:515, 47. punkts, un 2014. gada 10. aprīlis, *ACI Adam u.c.*, C-435/12, EU:C:2014:254, 50. punkts.

18 — Cik man zināms, nodevas par privātu kopēšanu precīzais juridiskais raksturs vēl arvien nav noteikts. Patiešām, lai gan tas ir izņēmums no vispārējā licencēšanas noteikuma, šķiet, ka tam tomēr ir zināma līdzība ne tikai ar licenci, bet arī ar nodokli.

19 — Tiesas sēdē *SIAE* norādīja, ka nebūt ne niecīga to iekārtu, ierīču un datu nesēju daļa, kurus iegādājas uzņēmumi un valsts struktūras, tiek izmantota gan profesionāliem, gan privātiem mērķiem (jaukta veida izmantošana). Pēc tās domām, ar to tiek pamatota šīs nodevas piemērošana arī attiecībā uz iekārtām, kuras iegādājas uzņēmumi un valsts struktūras. Tomēr tikko izskaidroto iemeslu dēļ šis arguments ir vienkārši “piedzimis nedzīvs”.

49. Ievērojot iepriekš minēto, tomēr pastāv apstākļi, kuros nodevu var iekasēt bez atšķirībām, neatkarīgi no tā, vai attiecīgo ierīču un datu nesēju galīgais lietojums ir privāts vai profesionāls. Kā paskaidrošu tālāk saistībā ar otro jautājumu, tā tomēr ir tikai tad, ja šādu pieeju attaisno praktiskas grūtības, kas saistītas ar galalietotāja identificēšanu. Sistēmās, kur ražotāji un importētāji ir atbildīgi par atlīdzības samaksu, *ex post* kompensācijas sistēma šķiet gandrīz obligāts taisnīgas atlīdzības sistēmas komponents.

C – Otrais jautājums: nodevas par privātu kopēšanu *ex post* atmaksāšana

50. Otrs prejudiciālais jautājums attiecas uz nepienācīgi samaksātās nodevas par privātu kopēšanu *ex post* atmaksāšanu. Iesniedzējtiesa nav pārliecināta, vai Itālijas taisnīgas atlīdzības sistēma ir saderīga ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu, ņemot vērā, ka – līdzīgi kā iepriekš aprakstītajā situācijā saistībā ar tiesību aktu noteikumu par *ex ante* izņēmumu neesamību – *ex post* atmaksāšana arī paliek *SIAE* ziņā bez skaidriem tiesību aktu noteikumiem par šo jautājumu. Saskaņā ar šīs organizācijas norādījumiem un vadlīnijām lūgumu atmaksāt nodevu kas ir nepamatoti samaksāta par profesionālai lietošanai iegādātām iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, var iesniegt tikai galalietotājs.

51. Vispirms man jāuzsver, ka neviena nodeva vispār nebūtu uzliekama, ja subjekts, kuram ir pienākums maksāt atlīdzību, attiecīgo iekārtu, ierīču un datu nesēju profesionālo izmantošanu var identificēt iepriekš. Uz šīm situācijām jāattiecinā *ex ante* atbrīvojums no nodevas samaksas, kā paskaidrots iepriekš.

52. Ņemot vērā to – kādos apstākļos dalībvalstīm jānodrošina *ex post* atmaksāšanas sistēma?

1) Nosacījumi attiecībā uz nodevas par privātu kopēšanu piemērošanu bez atšķirībām

53. Kā norāda *SIAE* un Itālijas valdība, dalībvalstīm ir ievērojama rīcības brīvība, valsts līmenī izstrādājot detalizētu sistēmu attiecībā uz nodevu par privātu kopēšanu. Ņemot vērā šo rīcības brīvību, Tiesa spriedumā *Amazon.com International Sales* u.c. piekrita, ka dalībvalstis kā sākumpunktu var izmantot atspēkojamu prezumpciju, ka šīs ierīces un datu nesēji ir paredzēti privātai lietošanai²⁰. Tomēr šāda prezumpcija ir saderīga ar Direktīvu 2001/29 tikai saskaņā ar stingriem nosacījumiem. Pirmkārt, jābūt praktiskām grūtībām noteikt, vai attiecīgā datu nesēja galīgā izmantošana ir privāta vai profesionāla. Otrkārt, šāda prezumpcija ir pieņemama tikai attiecībā uz produktiem, kurus pārdod fiziskām personām²¹.

54. Šeit ir vērts norādīt, ka lietās, ko Tiesa izskatījusi līdz šim, šķiet, sākumpunkts ir bijis tāds, ka šī nodeva tiek iekasēta, kad ar nodevu par privātu kopēšanu apliekamās ierīces un datu nesēji tiek laisti tirgū²². Ņemot vērā pušu paskaidrojumus tiesas sēdē, arī šeit to izmantoju kā sākumpunktu.

55. Ar praktiskām grūtībām var pamatot nodevas par privātu kopēšanu piemērošanu bez atšķirībām, ja – kā spriedumā *Copydan Båndkopi* (C-463/12, EU:C:2015:144) – ražotāji un importētāji, kuri ir atbildīgi par nodevas maksāšanu, izmanto mazumtirgotājus savas produkcijas izplatīšanai. Šādos apstākļos par samaksu atbildīgās personas bez ievērojamām grūtībām nevar identificēt galalietotāju²³.

20 — Spriedums, 2013. gada 11. jūlijs, C-521/11, EU:C:2013:515, 43. punkts.

21 — Spriedums, 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales* u.c., C-521/11, EU:C:2013:515, 45. punkts.

22 — Šajā sakarā skat. spriedumus, 2010. gada 21. oktobris, *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 15., 17. un 56. punkts; 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales* u.c., C-521/11, EU:C:2013:515, 26. un 39. punkts, un 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 50. punkts.

23 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 42. un 46. punkts.

56. Turpretim, ja subjekts, kurš ir atbildīgs par atlīdzības samaksu, pārdod savas iekārtas, ierīces un datu nesējus tieši uzņēmumiem (vai valsts struktūrām, piemēram, slimnīcām) bez starpniekiem, manuprāt, nevar atsaukties uz praktiskām grūtībām kā pamatojumu, lai paplašinātu nodevas piemērošanu šādiem gadījumiem. Lai gan jāatzīst, ka judikatūrā izmantoto valodu var interpretēt, jāsaprot, ka šādas lietas vienkārši neietilpst Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanas jomā.

57. Tāpēc uzskatu, ka nodevu par privātu kopēšanu var bez atšķirībām attiecināt uz privātai kopēšanai piemērotām iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem *mazumtirdzniecības kontekstā*, neatkarīgi no tā, vai to galīgais izlietojums ir profesionāls vai privāts. Tas ir tā, pieņemot, ka ražotājiem un importētājiem ir jāmaksā atlīdzība. Šādā gadījumā ir jāievieš *ex post* atmaksāšanas sistēma nepamatoti samaksātajām nodevām.

2) Tiesību prasīt atmaksāšanu piemērošanas joma un to efektivitāte

58. No pirmā acu uzmetiena varētu nonākt pie kļūdaina uzskata, ka dalībvalstis var brīvi izvēlēties ierobežot *ex post* atmaksu ar gala lietotājiem. Patiešām, Tiesa spriedumā *Copydan Båndkopi* (C-463/12, EU:C:2015:144) uzskatīja, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā *netiek* aizliegta taisnīga atlīdzības sistēma, saskaņā ar kuru atmaksāšanu var pieprasīt tikai galalietotāji. Tomēr izšķiroši ir, ka Tiesa šajā sakarā formulēja svarīgu nosacījumu. Tā piebilda, ka šāda sistēma ir saderīga ar Savienības tiesību aktiem tad, ja personas, kam jāveic maksājums, ir atbrīvotas no minētās nodevas samaksas, ja tās pierāda, ka tās ir piegādājušas attiecīgās ierīces personām, kas nav fiziskās personas, mērķiem, kuri acīmredzami nav saistīti ar privātu kopēšanu²⁴. Patiešām, šāda *ex ante* izņēmuma nepieciešamība skaidri izriet no Tiesas apgalvojuma spriedumā *Amazon.com International Sales u.c.*, ka nodevas par privātu kopēšanu piemērošana bez atšķirībām var būt pamatota tikai tad, ja attiecīgās preces tiek pārdotas fiziskām personām²⁵.

59. Citiem vārdiem sakot, taisnīgas atlīdzības sistēma, saskaņā ar kuru *ex post* atmaksāšanu var pieprasīt tikai galalietotājs, ir saderīga ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu tikai tiktāl, ciktāl šī sistēma ietver arī *ex ante* atbrīvojumu attiecībā uz iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas iegādāti tādiem nolūkiem, kuri nepārprotami nav saistīti ar privātu kopēšanu (tas ir, profesionālai lietošanai).

60. Paturot to prātā, Itālijas sistēma par *ex post* atmaksu, kurā tiesības pieprasīt atmaksāšanu ir tikai gala lietotājiem, var būt saderīga ar Savienības tiesību aktiem tikai tad, ja attiecīgajos valsts tiesību aktu noteikumos ir paredzēts ar profesionālu lietošanu saistīts *ex ante* atbrīvojums.

61. Tomēr, kā tika konstatēts iepriekš, Itālijā nepastāv vispārpiemērojams *ex ante* atbrīvojums attiecībā uz iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas piegādāti profesionālai lietošanai. Šajos apstākļos šķiet, ka aptuvenus, lai arī neapmierinošs līdzsvars starp iesaistītajām interesēm ir sasniedzams tikai tad, ja subjekti, kuriem ir pienākums maksāt atlīdzību, var arī prasīt atmaksāšanu.

62. Kā norādīja Francijas valdība, ir taisnība, ka atmaksāšanas sistēmas paplašināšana šādā veidā ir saistīta ar atlīdzības pārmaksas risku pretējā virzienā: pieprasījumu par atmaksāšanu var izteikt divas reizes - gan tas, kas ir atbildīgs par nodevas samaksu, gan galalietotājs. Tomēr, tā kā līdz šim nepastāv vispārēji piemērojams *ex ante* izņēmums attiecībā uz iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas iegādāti profesionālai izmantošanai, neredzu citu iespēju, kā saskaņot iesaistītās intereses. Jebkurā gadījumā, ņemot vērā, ka turpmākās pārdošanas rezultātā par samaksu atbildīgie ražotāji un importētāji vairumā gadījumu nevar zināt (vai var uzzināt tikai ar zināmām grūtībām), kas būs galalietotājs, šis risinājums vēl arvien ir neapmierinošs.

24 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 55. punkts.

25 — Spriedums, 2013. gada 11. jūlijs, *V*, C-521/11, EU:C:2013:515, 45. punkts.

63. Īsa atkāpe: Tiesas judikatūras teorētiskais sākumpunkts ir tāds, ka nodevas maksātāji var iekļaut šīs nodevas summu attiecīgo ierīču un datu nesēju pārdošanas cenā²⁶. Lai gan tas var būt precīzs pieņēmums attiecībā uz noteikta veida iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, tas nenotiek sistemātiski. Tas, cik lielā mērā nodevas iekļaušana izrādās peļņu palielinoša, ir atkarīgs no vairākiem mainīgiem lielumiem, kas var atšķirties dažādos tirgos. Interesanti, ka kāds pētījums liecina par iespēju skaidri noteikt Eiropas mazumtirdzniecības cenas punktu vairākām patērētāju ierīcēm, neatkarīgi no nodevu sistēmām²⁷. Tādējādi iekļaušana nenotiek obligāti un nodevu faktiski varētu absorbēt subjekti, kuri ir atbildīgi par atlīdzības samaksu. Paturot to prātā, tādos apstākļos, kādi ir šīs lietas pamatā (ja nepastāv vispārpiemērojams *ex ante* atbrīvojums), ierobežojot *ex post* atmaksāšanas sistēmu ar galalietotājiem, faktiski subjekti, kuri ir atbildīgi par samaksu, tiktu sodīti vairāk nekā tikai vienā aspektā.

64. Pat pieņemot, ka Itālijā pastāvēja vispārpiemērojams *ex ante* atbrīvojums, man tomēr būtu šaubas par Itālijas atmaksu sistēmas saderību ar Savienības tiesību aktiem.

65. Tiesas judikatūra pieprasa, ka kompensāciju sistēmai jābūt efektīvai. Šajā kontekstā dalībvalstīm jo īpaši jānodrošina, ka nepamatoti samaksātās nodevas atmaksas saņemšana nav pārmērīgi sarežģīta²⁸. Vērtējot atmaksas sistēmas efektivitāti, galvenā loma ir tādiem faktoriem kā tiesību uz atmaksāšanu piemērojamība, pieejamība, publicitāte un lietošanas vienkāršība²⁹.

66. Manuprāt – un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai – atmaksu sistēmā, tādā kā iesniedzējtiesas lēmumā aprakstītajā, netiek ievērots Direktīvā 2001/29 pieprasītais taisnīgais līdzsvars vismaz četrus savstarpēji saistītu iemeslu dēļ. Pirmkārt, šīs sistēmas ieviešana ir atstāta *SIAE* ziņā, bez skaidriem tiesību aktu noteikumiem, kuros detalizēti izklāstītas kompensāciju reglamentējošās tiesību normas. Kā ierosina *Altroconsumo*, ar to skaidri ierobežota pieejamība un publicitāte attiecībā uz atmaksas saņemšanas iespēju. Otrkārt, saskaņā ar *SIAE* piemērotajiem noteikumiem fiziskas personas ir izslēgtas no to personu loka, kam ir tiesības pieprasīt atmaksāšanu. Tas ir tā pat tad, ja šīs personas var pierādīt, ka ir iegādājušās attiecīgās iekārtas, ierīces vai datu nesējus profesionālai lietošanai. Neredzu iemeslu, kāpēc fiziskas personas (piemēram, pašnodarbinātajiem) nevarētu pieprasīt kompensāciju, ja tās var pierādīt, ka iegādājušās iekārtas, kurām piemērojama nodeva par privātu kopēšanu, profesionālos nolūkos. Treškārt, nepamatoti samaksātās nodevas atmaksāšanai tiek pieprasīts, lai attiecīgās juridiskās personas piemēro rīcības kodeksu attiecīgo ierīču un datu nesēju izmantošanai, veic īpašas pārbaudes, lai īstenotu šo kodeksu, un pieprasa atmaksu noteiktajā termiņā (90 dienu laikā pēc rēķina izrakstīšanas datuma). Skaidrs, ka tādi papildu nosacījumi atmaksāšanai – kas laika gaitā var mainīties, ņemot vērā *SIAE* šajā ziņā piešķirto rīcības brīvību – atturēs attiecīgās personas pieprasīt atmaksu. Ceturtkārt un vairāk vispārēji, šķiet ļoti problemātiski, ka atmaksas saņemšanas procedūras pamatā ir *SIAE* sniegtie norādījumi par atmaksāšanu, kurus tā var brīvi mainīt.

67. Būtībā tāpēc man šķiet, ka Itālijā piemērotā atmaksāšanas sistēma neatbilst efektivitātes prasībai, jo īpaši, Tiesas judikatūrā noteiktajai. Ja nodeva ir iekasēta par iekārtām, ierīcēm vai datu nesējiem, kas iegādāti profesionālai lietošanai ar mazumtirdzotāja starpniecību, tad galalietotājam jābūt reālai iespējai saņemt atmaksu. Šādai iespējai ir jābūt faktiskai un reālai, lai nodrošinātu, ka veikta samaksa nepārsniedz to, kas nepieciešams, lai kompensētu kaitējumu, kuru, iespējams, izraisījusi privāta kopēšana.

26 — Šis pieņēmums ir skaidri formulēts spriedumos, 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales u.c.*, C-521/11, EU:C:2013:515, 27. punkts; 2014. gada 10. aprīlis, *ACI Adam u.c.*, C-435/12, EU:C:2014:254, 52. punkts, un 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 53. punkts.

27 — Saskaņā ar šo pētījumu tā nebija Skandināvijā, kur acimredzot trūka pietiekamas konkurences, tāpēc patērētājiem bija jāmaksā vairāk. Skat. Kretschmer, M., "Private Copying and Fair Compensation: An empirical study of copyright levies in Europe". *Intellectual Property Office*, 2011/9, 57. lpp. Pieejams tīmekļa vietnē <http://ssrn.com/abstract=2063809>

28 — Spriedumi, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 48. punkts, un 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales u.c.*, C-521/11, EU:C:2013:515, 31. un 34. punkts.

29 — Spriedumi, 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, 52. punkts, un 2013. gada 11. jūlijs, *Amazon.com International Sales u.c.*, C-521/11, EU:C:2013:515, 36. punkts.

68. Tas man liek secināt, ka atbildei uz otro prejudiciālo jautājumu ir jābūt tādai, ka tādos apstākļos kā pamatlietā, kur nepastāv vispārpiemērojams *ex ante* izņēmums attiecībā uz iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas iegādāti mērķiem, kuri acīmredzami nav saistīti ar privātu kopēšanu, Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts nepieļauj taisnīgas atlīdzības sistēmu, saskaņā ar kuru atmaksu par nepamatoti samaksāto nodevu par privātu kopēšanu var pieprasīt tikai galalietotājs.

IV – Secinājumi

69. Ņemot vērā izteiktos argumentus, iesaku Tiesai uz *Consiglio di Stato* (Valsts padome) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts nepieļauj taisnīgas atlīdzības sistēmu, saskaņā ar kuru nodeva par privātu kopēšanu tiek iekasēta arī par iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas iegādāti mērķiem, kuri acīmredzami nav saistīti ar privātu kopēšanu, un kur iespējamais atbrīvojums no šīs nodevas ir jānosaka sarunās starp šo nodevu administrējošo organizāciju un subjektiem, kuriem ir pienākums maksāt atlīdzību;
- 2) tādos apstākļos kā pamatlietā, kur nepastāv vispārpiemērojams *ex ante* izņēmums attiecībā uz iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, kas iegādāti mērķiem, kuri acīmredzami nav saistīti ar privātu kopēšanu, Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts nepieļauj taisnīgas atlīdzības sistēmu, saskaņā ar kuru atmaksu par nepamatoti samaksāto nodevu par privātu kopēšanu var pieprasīt tikai galalietotājs.